

Piispainkokous 3/2023

Pöytäkirja

Aika: 31.8.2023

Paikka: Kirkollishallituksen tiloissa, Karjalankatu 1, 70110 Kuopio

Läsnä: Arkkipiispa **Leo** (puheenjohtaja), metropoliitta **Arseni**, metropoliitta **Elia**, piispa **Sergei**

Sihteeri: Rovasti **Mikael Sundkvist**

Kokouksen avaaminen

19

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14:20.

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

20

Päätösesitys: Kokous todetaan lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös: Esityksen mukaan.

Esityslistan hyväksyminen

21

Päätösesitys: Esityslista hyväksytään esitettyssä muodossa.

Päätös: Esityksen mukaan.

Edellisen kokouksen pöytäkirjan tarkastus

22

Päätösesitys: Edellisen kokouksen (30.3.2023; 2/2023) pöytäkirja tarkastetaan ja hyväksytään.
Päätös: Esityksen mukaan.

Metropoliitta Arsenin esitys

23

Apulaispiispan tehtävänkuvan arviointi (Liite 1)

Tausta: Piispainkokous 2/2023 (30.3.2023) päätti ”pyytää seuraavaan kokoukseen apulaispiispan raportin siitä, miten tehtävänkuvassa mainittuja tehtäviä on ollut mahdollista suorittaa.” Piispainkokous 1/2021 (12.1.2021) päätti apulaispiispan tehtävistä seuraavasti (5§):

”[...] apulaispiispan tehtävä on arkkipiispan avustaminen tämän ohjauksen mukaan;

[...] apulaispiispan ensisijaiset tehtävät ovat kirkon julkaisutyö, sisälähetystyö, monikulttuurinen työ, nuorisotyö sekä koulutus.”

Piispainkokous tutustui Haminan piispa Sergein toimittamaan raporttiin. Todettiin, että on tärkeä keskittyä ylätason toimintaan kuten koordinoititehtäviin, myös valtakunnallisella tasolla. Todettiin myös, että tehtäväkuvassa mainitut asiat kuuluvat laajemmassa mielessä myös jokaiselle hiippakuntapiispalle.

Päätös: Piispa Sergei tekee käydyn keskustelun pohjalta toimintasuunnitelman vuodelle 2024.

Arkipiispa Leon esitys

24

Illalla toimitettavat liturgiat (Liite 2)

Tausta: Piispainkokous käsitteli kokouksessaan 6/2021 58 § (13.10.2021) kysymystä illalla toimitettavista liturgioista ja hyväksyi kokouksessaan 1/2022 9 § (15.3.2022) arkkipiispan kanslian laatiman kirjeen, jossa tiedustellaan illalla toimitettavista liturgioista Konstantinopolin alaisuudessa toimivissa hiippakunnissa. Kirjeeseen on saatu vain yksi vastaus Thyateiran arkkipiispanla, joka vastauksessaan toteaa kreikkalaisen käytännön, jonka mukaan liturgia toimitetaan illalla vain silloin kuin liturgia päättää vighian toimittamisen myöhään illalla tai yöllä.

Ainakin Helsingin hiippakunnassa on joskus aikaisemmin annettu lupa liturgian toimittamiselle illalla ehtoopalveluksen yhteydessä. Kyse on silloin ollut jonkun juhlan aatosta. Samanlainen kokeilu on esiintynyt joissakin Pohjois-Amerikan hiippakunnissa. Arkipiispan kanslia on sittemmin pyytänyt rovasti Sergius Collianderilta lausuntoa asiasta. Rovasti Sergius on toimittanut lausuntonsa, jonka perusteella piispainkokous jatkaa asian käsittelyä.

Piispainkokous keskusteli asiasta ja totesi illalla toimitettava liturgia esitetyssä muodossa olevan vieras yleisortodoksiselle perinteelle. Sen sijaan ns. kokoöinen vighia, joka päättyy liturgiaan, on sallittu toimittaa.

Päätös: Esitys hylättiin.

Arkkipiispa Leon esitys

25

Paimenkirje kasteesta

Tausta: Varsinkin Helsingin hiippakunnassa kysymys kirkon ulkopuolella jo kastettujen uudelleen kastamisesta ortodoksiseen kirkkoon liittyessä on joissakin piireissä tuotu esille. On tiedossa, että useat henkilöt ovat käyneet kasteella Kreikassa, vaikka ovat jo kerran kastettuja. Suomen kirkossa tällaista käytäntöä ei ole ollut, mikä taas perustuu kirkon vanhaan perinteeseen olla toistamatta vedellä ja Pyhän Kolminaisuuden nimeen toimitettuja kasteita, vaikka nämä onkin toimitettu kanonisen kirkon ulkopuolella. Kun tätä käytäntöä nyt kyseenalaistetaan, aiheuttaen hämmennystä kirkon yhteyteen pyrkiville, piispainkokouksen olisi syytä laatia yhteinen paimenkirje asiasta.

Päätösesitys: Piispainkokous laatii yhteisen paimenkirjeen kasteesta ja pyytää TT Andreas Bergmania yhdessä arkkipiispan teologisen sihteerin, TT Jelisei Heikkilän ja piispainkokouksen sihteerin, TT Mikael Sundkvistin kanssa kirjoittamaan vedoksen piispainkokouksen tulevan paimenkirjeen pohjaksi. Vedoksen tulee esittää teologiset ja kanoniset perustelut Suomen kirkon nykyiselle käytännölle kastekysymyksessä.

Päätös: Esityksen mukaan.

Metropoliitta Arsenin esitys

26

Pyhän marttyyri ja tunnustaja Johannes Sonkajanrantalaisen kunnioitus (Liite 3)

Tausta: Joensuun ortodoksisen seurakunnan alueella on levitetty viime vuosina yksityisten ihmisten toimesta käsitystä ”pyhän Johannes Sonkajanrantalaisen omenapuusta” kosketusreliikkinä. Sen lisäksi pyhä Johanneksen kanonisoinnin yhteydessä määriteltyä kuolinpäivää on kyseenalaistettu.

Päätösesitys: Piispainkokous toteaa, ettei jonkun myöhemmin pyhäksi todetun ihmisen istuttamia kasveja pidetä kosketusreliikkeinä ortodoksisessa perinteessä eikä niitä sellaisinaan tule esittää. Piispainkokous toteaa myös, että pyhä Johannes Sonkajanrantalaisen muistoa vietetään vuosittain 8. maaliskuuta, kuten asia on määritelty kanonisoinnin yhteydessä. Sen lisäksi pyhä Johanneksen muistoa voidaan viettää hänen pyhien joukkoon liittämispäivinä 12.–13. heinäkuuta.

Päätös: Esityksen mukaan.

Muut asiat

27

Kriteerit kanttorien uudelle ansiomerkillä tiedoksi

Tausta: Piispainkokous päätti kokouksessaan 2/2023 13 § (30.03.2023) uuden kanttoreille suunnatun ansiomerkin käyttöönotosta. Ansiomerkki tuli *Director Cantus* ja *Director Musices* arvonimien rinnalle huomionosoitukseksi kanttoreille, jotka ovat omalla erimerkillään ja aktiivisuudellaan tehneet ansiokasta työtä Kristuksen kirkon hyväksi. Piispainkokous päätti myös antaa arkkipiispan kanslialle tehtäväksi tarkentaa kriteerit ansiomerkin myöntämiselle (esim. montako palvelusvuotta, esimerkit ansioista), jotta käytäntö olisi yhdenmukainen kaikissa hiippakunnissa. Piispainkokous päätti myös, että ansiomerkit myönnetään kaikissa hiippakunnissa vuosittain samana ajankohtana, helluntaina.

Metropoliitta Arseni toivoo, että kirjalliset kriteerit uuden ansiomerkin myöntämiselle tuodaan tähän piispainkokoukseen.

Päätös: Jätetään pöydälle.

28

Piispainkokouksen papistoa velvoittavat päätökset

Piispainkokous 2/2022 21 § (24.8.2022) hyväksyi dokumentin papistoa velvoittavista päätöksistään. Hyväksyttyään dokumentin piispainkokous päätti lähettää sen seurakuntien kirkkoherroille noudatettavaksi seurakunnissa.

On sittemmin käynyt ilmi, että kyseiset päätökset eivät ole kaikkialla tulleet papiston tietoon tai etteivät papiston jäsenet ole suhtautuneet päätöksiin niiden tarvittavalla vakavuudella.

Päätös: Piispat lähettävät yhteisen kirjeen papistoa velvoittavista päätöksistään kirkon papiston kaikille jäsenille arkkipiispan kanslian kautta.

Tiedoksi tulevat asiat

29

Metropoliitta Ambrosiuksen raportti Ortodoksisten parlamentaarikkojen organisaation kokouksesta Pohjois-Kreikassa 29.6.—3.7.2023 (Liite 4)

Päätös: Merkittiin tiedoksi.

Keskustelua

30

Piispainkokous keskusteli Lammilla sijaitsevan ortodoksisen keskuksen toiminnasta, jonka vaikutukset ulottuvat kaikkiin kolmeen hiippakuntaan ja jonka profiili on monissa asiakysymyksissä Suomen ortodoksisen kirkon linjauksista poikkeava. Paimenkirjeen kasteesta valmistuttua piispainkokous on yhteydessä keskuksen.

Piispainkokous keskusteli myös kirkon kanttoritilanteesta, joka on monissa paikoissa jo akuutti. Piispat ovat kanttorien ilmeisestä puutteesta syvästi huolestuneita ja toivovat kirkossa yhteistä ja rakentavaa keskustelua ratkaisujen löytämiseksi.

31

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15:45.

Aika ja paikka alussa mainitut.

Puheenjohtaja

Leo
Helsingin ja koko Suomen arkkipiispa

Mikael Sundkvist
piispainkokouksen sihteeri